

D 43

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

Eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto

PÄÄTÖS nro 5/EEO/96

Päivämäärä 31.1.1996

Dnro 1201/50-95

Voimaantulo- ja voimassaoloaika 15.2.1996- toistaiseksi

Kumoaa

Suu- ja sorkkataudista 26.2.1979 annettu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston yleiskirje n:o 174,

Suu- ja sorkkataudista 26.2. 1979 annetut kolme maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston yleiskirjettä n:o 148/142 (kunnan-, läänin- ja muun eläinlääkärin alkutoimenpiteet suu- ja sorkkatautia epäiltäessä, näytteenotto- ja desinfiointitoimenpiteet sen yhteydessä, tartuntateiden selvittäminen)

Suu- ja sorkkataudista 26.2. 1979 annettu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston yleiskirje n:o 149/142 (tiladesinfektio).

Valtuutussäännökset

Eläintautilaki (55/80, muut. 809/92 ja 424/94), 5, 8, 9, 10, 12 ja 12 a §.

Eläintautien vastustamisesta eläinten kuljetuksessa annettu asetus (1363/94) 4 - 7, 14 ja 19 §.

Vastaavat EY-säädökset

Neuvoston direktiivi 85/511/ETY;

EYVL N:o L 315, 26.11.1985, s.11, muut. 90/423/ETY;

EYVL N:o L 224, 18.8.1990, s.13, Neuvoston direktiivi 94/71/EY,

EYVL N:o L 368, 31.12.1994, s.33,

Neuvoston päätös 88/397/ETY; EYVL N:o L 189, 20.7.1988, s.25.

Asia

SUU- JA SORKKATAUDIN VASTUSTAMINEN

Yleistä

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto (jäljempänä osasto) on määrännyt suu- ja sorkkataudin *helposti leviäväksi eläintaudiksi* vastustettavista eläintaudeista ja eläintautien ilmoittamisesta antamassaan päätöksessä (1346/95).

Osasto antaa tässä päätöksessä määräykset suu- ja sorkkataudin vastustamisesta. Määräysten tarkoituksena on taudinpurkauksen sattuessa estää taudin leviäminen ja mahdollistaa tartunnan tehokas hävittäminen.

Määräykset ovat sitovia. Niitä on velvoittavana noudatettava määräyksissä tarkoitetuissa yksittäistapauksissa. Määräysten lisäksi päätöksen liitteet II ja V sisältävät ohjeita ja kohdassa 2 on kuvailtu taudin oireita ja leviämistapaa.

Läänineläinlääkäri voi määrätä kunnaneläinlääkärin suorittamaan tässä päätöksessä

läänneläinlääkärin tehtäväksi määrättyjä toimia, jos hän katsoo sen tehtävien tarkoituksenmukaisen hoitamisen kannalta välttämättömäksi.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Määritelmät

2. Taudinkuva ja leviämistapa

3. Toimenpiteet epäiltäessä suu- ja sorkkatauti tilalla

3.1. Yleistä

3.2. Saapuminen tilalle ja tilalla annettavat määräykset

3.3. Näytteenotto

3.4. Poistuminen tilalta

3.5. Tilakäynnin jälkeinen varoaika taudin leviämisen estämiseksi

3.6. Epidemiologinen selvitys

3.7. Määräysten peruuttaminen

4. Kontaktitiloja koskevat määräykset

4.1. Rajoittavat määräykset

4.2. Eläinten kuljetus hätäteurastettavaksi

5. Toimenpiteet, kun tilalla on todettu suu- ja sorkkatauti

5.1. Kriisiyksikön perustaminen

5.2. Läänneläinlääkärin tehtävät

5.3. Eläinten hävittäminen

5.4. Maidon hävittäminen

5.5. Muiden tavaroiden hävittäminen ja desinfektio Aiempien määräysten peruuttaminen

6. Toimenpiteet kontaktitiloilla

6.1. Kontaktitilan eläinten, maidon ja muiden tavaroiden hävittäminen ja desinfektio

6.2. Rajoittavien määräysten peruuttaminen

7. Uusien eläimien tuominen tilalle tartunnan hävittämisen jälkeen

8. Toimenpiteet, kun tila muodostuu erillisistä yksiköistä

9. Suojavyöhykkeen ja valvontavyöhykkeen määrittäminen

10. Yleiset määräykset suojavyöhykkeellä

10.1. Tilojen luettelointi ja tarkastukset

10.2. Sorkkaeläinten kuljettamista koskevat määräykset

10.3. Kuljetusvälineitä koskevat määräykset

10.4. Kokoontumisten rajoittaminen

11. Suojavyöhykkeellä sijaitsevia tiloja koskevat määräykset

11.1. Yleistä

11.2. Tilan sorkkaeläinten kuljetus hätäteurastettavaksi

11.3. Laiduntamisen rajoittaminen

11.4. Tilakäyntien rajoittaminen

11.5. Serologiset tutkimukset

12. Suojavyöhykettä koskevien määräysten peruuttaminen

- 13. Yleiset määräykset valvontavyöhykkeellä
 - 13.1. Tilojen luettelointi
 - 13.2. Sorkkaeläinten kuljettamista koskevat rajoitukset
 - 13.3. Kuljetusvälineitä koskevat määräykset
 - 13.4. Kokoonantumisten rajoittaminen
- 14. Valvontavyöhykkeellä sijaitsevia tiloja koskevat määräykset
 - 14.1. Yleistä
 - 14.2. Tilan sorkkaeläimiä koskevat kuljetusrajoitukset
 - 14.3. Tilakäyntien rajoittaminen
 - 14.4. Serologiset tutkimukset
- 15. Valvontavyöhykettä koskevien määräyksien peruuttaminen
- 16. Lihan käsittelyvaatimukset
- 17. Maidon ja maitotuotteiden käsittelyä koskevat vaatimukset
 - 17.1. Maidon käsittely
 - 17.2. Maitotuotteiden valmistus
- 18. Rokottaminen ja suu- ja sorkkatautiviruksen käsittely
- 19. Suu- ja sorkkataudista tiedottaminen
- 20. Valmiussuunnitelma
- 21. Korvaukset

LIITE I PÄÄTÖS SUU- JA SORKKATAUTIEPÄILYN TAKIA TILALLE ANNETTAVISTA RAJOITTAVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ

LIITE II NÄYTTEENOTTO SUU- JA SORKKATAUDIN VARALTA

LIITE III PÄÄTÖS SUU- JA SORKKATAUTIEPÄILYN TAKIA KONTAKTITILALLE ANNETTAVISTA RAJOITTAVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ

LIITE IV RAJOITTAVIEN MÄÄRÄYKSIEN ALAISILTA SEKÄ SUOJA- JA VALVONTAVYÖHYKKEILLÄ SIJAITSEVILTA TILOILTA TOIMITETTAVAN MAIDON KÄSITTELYVAATIMUKSET

LIITE V PUHDISTAUTUMIS- JA DESINFIOIMISTOIMENPITEET SUU- JA SORKKATAUDIN LEVIÄMISEN ESTÄMISEKSI

LIITE VI PÄÄTÖS SUU- JA SORKKATAUDIN TAKIA TILALLE ANNETTujen RAJOITTAVIEN MÄÄRÄYSTEN PERUUTTAMISESTA

LIITE VII VALITUSOSOITUS

1. Määritelmät

Tässä päätöksessä tarkoitetaan:

- 1) *sorkkaeläimellä* tilalla kotieläimenä pidettävää tai tarhattavaa märehäijää tai sikaa
- 2) *tilalla* eläintenpitoyksikköä tai muuta paikkaa, jossa pidetään sorkkaeläimiä

pysyvästi tai väliaikaisesti; sekä

3) *tartuntatilalla* tilaa, jonka eläimestä suu- ja sorkkatautidiagnoosi on vahvistettu.

Päätöksessä käytetään myös seuraavia eläintautien vastustamisesta eläinten kuljetuksessa annetun asetuksen (1363/94) 3 §:ssä säädettyjä määritelmiä:

1) *tartunta-alue*: tila tai alue, jolla osasto on vahvistanut esiintyvän tai jolla perustellusta syystä epäillään esiintyvän suu- ja sorkkatautia;

2) *suojavyöhyke*: alue, jonka raja on joka kohdassaan vähintään kolmen kilometrin etäisyydellä tartunta-alueesta ja johon tartunta-alue sisältyy; sekä

3) *valvontavyöhyke*: alue, jonka raja on joka kohdassaan vähintään kymmenen kilometrin etäisyydellä tartunta-alueesta ja johon suojavyöhyke sisältyy.

2. Taudinkuva ja leviämistapa

Suu- ja sorkkatautivirus kuuluu picorna-viruksiin. Sen aiheuttama tauti on maailmanlaajuisesti merkittävin sorkkaeläinten tarttuva tauti.

Taudin inkubaatioaika (aika tartunnan saamisesta oireiden puhkeamiseen) on 2 - 8 vuorokautta. Tyypillisiä oireita ovat syömättömyys, kuume, apatia ja rakkulamuodostus. Rakkuloita esiintyy suun limakalvoilla, sorkkaväleissä, ruununrajalla, kyntysten ympärillä ja mahdollisesti utareissa ja vetimissä. Naudoilla esiintyy voimakasta maiskuttelua ja ne jauhavat leukojaan. Sioilla ja lampailla näkyvin oire on ontuminen. Tartunnan saanut eläin erittää virusta kaikissa eritteissään, ja viruseritys alkaa 1-5 vuorokautta ennen rakkuloiden ilmaantumista. Tauti leviää yleensä parissa vuorokaudessa lähes kaikkiin samoissa tiloissa oleviin sorkkaeläimiin. Kuolleisuus jää yleensä vähäiseksi; suurimmat tappiot tulevat alentuneesta tuotannosta. Osa toipuneista eläimistä voi jäädä tartunnan oireettomiksi kantajiksi ja toimia tartunnan levittäjinä.

Taudinaiheuttajavirus kestää ulkoisia olosuhteita hyvin, erityisesti alhaisia lämpötiloja, ja säilyy hyvin ympäristössä. Eläinyksiköstä toiseen tartunta leviää paitsi elävien eläinten, myös esimerkiksi lihan, maidon tai rehun välityksellä. Ihmisten ja kulkuneuvojen välityksellä tapahtuu mekaanista leviämistä. Useissa taudinpurkauksissa viruksen on raportoitu levinneen sioille syötetyn eläinperäisen ruokajätteen välityksellä. Myös tuulen mukana tartunta voi levitä kymmenien kilometrien päähän.

3. Toimenpiteet epäiltäessä suu- ja sorkkatautia tilalla

3.1. Yleistä

Jokainen eläinlääkäri, joka havaitsee eläimessä suu- ja sorkkatautiin viittaavia oireita tai saa muutoin tietoonsa sellaisia seikkoja, että on syytä epäillä suu- ja sorkkatautia olevan jollakin tilalla, on velvollinen välittömästi ilmoittamaan asiasta asianomaiselle kunnaneläinlääkärille, läänin-eläinlääkärille tai, ellei näitä tavoiteta, osaston eläinlääkärille. Ilmoitus on tehtävä välittömästi myös muulloin kuin virka-aikana.

Eläinlääkärin tulee antaa eläimen omistajalle tai hänen edustajalleen tarvittavat menettelyohjeet. Hänen tulee määrätä, että kukaan ei saa poistua tilalta eikä tilalle saa tulla ulkopuolisia henkilöitä, lisäksi on vältettävä turhaa liikkumista eläinsuojissa. Tilalta ei saa luovuttaa eläimiä, eläintuotteita eikä tavaroita. Erityisesti on syytä korostaa sitä, miten helposti tauti leviää.

Kun läänineläinlääkäri on saanut edellä mainitun ilmoituksen tai hän muusta syystä epäilee tilalla olevan suu- ja sorkkatautia, tulee hänen viivytyksettä matkustaa paikalle ja suorittaa jäljempänä kohdissa 3.2, 3.3, 3.4 ja 3.6 mainitut toimenpiteet, ellei hän voi

varmuudella sulkea pois suu- ja sorkkatautiepäilyä. Jos läänineläinlääkäri ei ole tavoitettavissa tai hän niin määrää, tulee kunnaneläinlääkärin tehdä, mitä jäljempänä määrätään, hänen puolestaan.

Läänineläinlääkärin on, mikäli mahdollista, ilmoitettava suu- ja sorkkatautiepäilystä osaston eläinlääkärille ja eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen (EELA) tartuntatautipäivystykseen jo ennen lähtöään tilalle.

3.2. Saapuminen tilalle ja tilalla annettavat määräykset

Kun läänineläinlääkäri saapuu tilalle, jolla epäillään esiintyvän suu- ja sorkkatautia, ei ajoneuvoa saa ajaa lähelle eläinsuojaa tai tarhaa, jossa sairastuneiksi epäillyt eläimet ovat. Mahdollinen kyyditsijä ei saa poistua ajoneuvosta, ellei se ole aivan välttämätöntä. Eläinsuojaan tai tarhaan mennessään eläinlääkärin on pukeuduttava kertakäyttöiseen tai helposti desinfioitavaan vedenpitävään suojapukuun ja päähineeseen sekä helposti desinfioitaviin jalkineisiin (mieluiten kumisaappaisiin).

Läänineläinlääkärin on annettava tilasta vastaavalle henkilölle liitteen I mukaiset rajoittavat määräykset. Määräykset voidaan ensin antaa suullisina, mutta ne on mahdollisimman pian vahvistettava kirjallisesti.

3.3. Näytteenotto

Läänineläinlääkärin on otettava tarvittavat näytteet suu- ja sorkkataudin diagnostisoimiseksi liitteen II mukaisesti. Näytteet on lähetettävä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen (EELA) Helsingin laboratorioon nopeinta mahdollista lähetystapaa käyttäen, esim. taksilla tai lentokoneella. Ennen näytteiden lähettämistä läänineläinlääkärin on varmistettava, että EELA:ssa on sellainen henkilö paikalla, joka voi huolehtia näytteiden vastaanottamisesta.

3.4. Poistuminen tilalta

Läänineläinlääkärin on noudatettava liitteen V ohjeita puhdistautumisesta ja desinfektiosta eläinsuojasta ja tilalta poistuessaan samoin kuin ohjeita suojavaatteiden ja auton käsittelystä tilakäynnin jälkeen. Myös kyyditsijän on huolehdittava desinfioinnistaan, jos hän on poistunut ajoneuvosta.

Läänineläinlääkärin on tilakäynnin jälkeen viivytyksettä ilmoitettava käynnistään osaston eläinlääkärille. Jos tilakäynnin on suorittanut kunnaneläinlääkäri, hänen on ilmoitettava käynnistään läänineläinlääkärille. Kunnaneläinlääkäri ei saa poistua tilalta, ennen kuin on saanut siihen luvan läänineläinlääkäriltä, tai, jos läänineläinlääkäri ei ole tavoitettavissa, osaston eläinlääkäriltä.

3.5. Tilakäynnin jälkeinen varoaika taudin leviämisen estämiseksi

Osasto voi antaa erikseen määräyksiä varoajasta, jonka kuluessa suu- ja sorkkatautiepäilyä tutkinut tai tartuntatilalla käynyt eläinlääkäri ei saa mennä sellaiselle tilalle, jossa pidetään sorkkaeläimiä.

3.6. Epidemiologinen selvitys

Läänineläinlääkärin on tehtävä epidemiologinen selvitys, josta on käytävä ilmi:

- saattanut sen ajanjakson pituus, jona suu- ja sorkkatautia on olla tilalla,

ennen kuin taudista ilmoitettiin;

- mistä suu- ja sorkkatauti on mahdollisesti tullut tilalle;
- muut sellaiset tilat, joiden sorkkaeläimet ovat voineet saada tartunnan samasta lähteestä;
- sellaisten henkilöiden, ajoneuvojen, sorkkaeläinten, ruhojen, lihojen tai muiden tavaroiden, esineiden ja aineiden liikkuminen, jotka ovat todennäköisesti kuljettaneet viruksen tiloille tai tiloilta pois; sekä
- muut mahdolliset kontaktitilat.

3.7. Määräysten peruuttaminen

Läänineläinlääkärin on viipymättä peruutettava kohtien 3.2 ja 4.1 määräykset, jos laboratoriotutkimusten perusteella suu- ja sorkkatautiepäily osoittautuu aiheettomaksi.

4. Kontaktitiloja koskevat määräykset

4.1. Rajoittavat määräykset

Jos läänineläinlääkärillä on perusteltua aihetta epäillä, että suu- ja sorkkatauti on saattanut tulla muilta tiloilta tilalle, jolla epäillään tai on vahvistettu olevan suu- ja sorkkatautia tai, että se on voinut siirtyä jälkimmäiseltä tilalta muille tiloille henkilöiden, sorkkaeläinten tai ajoneuvojen mukana tai jollakin muulla tavalla, hänen on annettava näille tiloille liitteen III mukaiset rajoittavat määräykset. Läänineläinlääkärin on myös määrättävä kunnaneläinlääkäri tekemään tarkastus tiloilla mahdollisimman pian ja ottamaan näytteet suu- ja sorkkataudin varalta liitteen II mukaisesti. Jos kontaktitila on toisen läänin alueella, on hänen ilmoitettava siitä kyseisen läänin läänineläinlääkärille, jonka on annettava edellä mainitut määräykset.

4.2. Eläinten kuljetus hätäteurastettavaksi

Läänineläinlääkäri voi myöntää luvan poiketa liitteen III mukaisista rajoittavista määräyksistä eläinten kuljettamiseksi suoraan teurastamoon hätäteurastettavaksi. Kuljetuksen on tapahduttava kunnaneläinlääkärin valvonnassa. Ennen kuin lupa teuraskuljetukseen voidaan myöntää, kunnaneläinlääkärin on suoritettava lähtötilan sorkkaeläinten kliininen tutkimus. Yhdelläkään eläimellä ei saa olla suu- ja sorkkatautiin viittaavia oireita.

Kuljettavien eläinten on ennen siirtämistä oltava merkittyjä korvamerkillä tai kunnaneläinlääkärin hyväksymällä muulla tunnistusmerkillä. Kunnaneläinlääkärin on etukäteen ilmoitettava teurastamon tarkastuseläinlääkärille eläinten tulosta. Eläinten kuljettamiseen käytetty ajoneuvo varustuneen on välittömästi kuljetuksen jälkeen puhdistettava ja desinfioitava tarkastuseläinlääkärin valvonnassa.

5. Toimenpiteet, kun tilalla on todettu suu- ja sorkkatauti

5.1. Kriisiyksikön perustaminen

Osasto perustaa kriisiyksikön, jonka tehtävänä on avustaa läänineläin- lääkäriä: suu- ja sorkkataudin hävittämiseen tarvittavien toimenpiteiden koordinoimisessa; sekä

laajemman epidemiologisen selvityksen tekemisessä.

5.2. Läänineläinlääkäriin tehtävät

Läänineläinlääkäriin on tehtävä epidemiologinen selvitys kohdan 3.6. mukaisesti ja sen perusteella osastolle esitys kohdassa 9 mainittujen suoja- ja valvontavyöhykkeiden rajoista. Tarvittaessa hänen on tehtävä osastolle esitys myös tartunta-alueen perustamisesta.

Läänineläinlääkäriin on lisäksi huolehdittava siitä, että taudin todennäköisen tilalle tulemisen ja kohdan 3.2 mukaisiin toimiin ryhtymisen välisenä aikana teurastettujen sorkkaeläinten liha, mikäli mahdollista, jäljitetään. Hänen on määrättävä liha tuhottavaksi siten, ettei suu- ja sorkkatautivirus leviä.

5.3. Eläinten hävittäminen

Kun on virallisesti vahvistettu, että tilalla on suu- ja sorkkatauti, osasto määrää tilan kaikki sorkkaeläimet tapettavaksi viipymättä. Tapetut ja itsestään kuolleet eläimet on poltettava tai haudattava tilalla, jos mahdollista, tai hävitettävä suuririskisen eläinjätteen käsittelylaitoksessa. Ruhoja hävitettäessä on lisäksi noudatettava osaston suuririskisen eläinjätteen käsittelystä antamia määräyksiä (eläinjätteen käsittelystä annettu maa- ja metsätalousministeriön päätös 634/94, muut. 875/94 eläinlääkintölainsäädäntö H 19 ja H 19:1). Läänineläinlääkäriin on huolehdittava, ettei suu- ja sorkkatautivirus leviä tappamisen, kuljetuksen tai hävittämisen aikana.

5.4. Maidon hävittäminen

Maito ja maitotuotteet on hävitettävä desinfektiosta annettujen ohjeiden mukaisesti (desinfektiotoimenpiteistä eläintautien vastustamisessa annettu osaston ohje 17/EEO/95, eläinlääkintölainsäädäntö D 25) siten, ettei suu- ja sorkkatautivirus leviä. Kunnaneläinlääkäriin on valvottava hävitystä.

5.5. Muiden tavaroiden hävittäminen ja desinfektio

Kaikki todennäköisesti kontaminoituneet (suu- ja sorkkatautiviruksilla saastuneet) aineet ja jätteet, kuten liha, villa, rehut ja lanta, sekä työvälineet ja muut tarvikkeet on joko hävitettävä tai käsiteltävä siten, että niissä olevat suu- ja sorkkatautivirukset tuhoutuvat. Hävitys ja käsittely on tehtävä läänineläinlääkäriin antamien ohjeiden mukaan kunnaneläinlääkäriin valvonnassa.

Kun tilan sorkkaeläimet ja maito on hävitetty ja edellä mainitut muut tavarat hävitetty tai käsitelty, niiden kuljettamiseen käytetyt ajoneuvot ja rakennukset, joissa niitä on pidetty, rakennusten ympäristö sekä kaikki todennäköisesti kontaminoituneet välineet ja laitteet on puhdistettava ja desinfioitava kohdassa 5.4 mainittujen desinfektiosta annettujen ohjeiden mukaisesti (osaston ohje 17/EEO/95) Kunnaneläinlääkäriin on valvottava desinfektiota.

5.6. Aiempien määräysten peruuttaminen

Kun kohdissa 5.3, 5.4 ja 5.5 määrätty eläinten, maidon ja muiden tavaroiden hävittäminen sekä näihin liittyvät puhdistus- ja desinfektiotoimenpiteet on suoritettu loppuun, läänineläinlääkäriin on peruutettava kohdan 3.2 mukaiset määräykset ja annettava kohdan 7 mukaiset määräykset. Peruuttamispäätöstä koskeva malli on liitteessä VI.

6. Toimenpiteet kontaktitiloilla

6.1. Kontaktitilan eläinten, maidon ja muiden tavaroiden hävittäminen ja desinfektio

Osasto voi määrätä kohtien 5.3, 5.4 ja 5.5 eläinten, maidon ja muiden tavaroiden hävittämistä ja desinfektiota koskevia toimenpiteitä sovellettaviksi myös kontaktitiloilla.

6.2. Rajoittavien määräysten peruuttaminen

Jos läänineläinlääkäri on antanut kontaktitiloille liitteen III mukaiset rajoittavat määräykset, hänen on viivytyksettä peruutettava ne, kun kohdan 6.1. mukaiset toimenpiteet on tehty.

Jos osasto ei määrää kontaktitilan eläimiä hävitettäväksi kohdan 6.1 mukaisesti, rajoittavat määräykset on peruutettava aikaisintaan 21 vuorokauden kuluttua määräysten antamisesta. Ennen määräysten peruuttamista kunnaneläinlääkäri on tutkittava kontaktitilan sorkkaeläimet kliinisesti ja otettava näytteitä eläimistä liitteen II tai läänineläinlääkäriin erikseen antamien ohjeiden mukaisesti. Yhdelläkään eläimellä ei saa olla suu- ja sorkkatautiin viittaavia oireita ja näytteiden tutkimustulosten on oltava kielteiset.

Peruuttamispäätöstä koskeva malli on liitteenä VI.

7. Uusien eläimien tuominen tilalle tartunnan hävittämisen jälkeen

Sorkkaeläimiä saa tuoda tilalle aikaisintaan 21 vuorokauden kuluttua siitä, kun puhdistus ja desinfiointi on suoritettu loppuun, ja tällöinkin vain läänineläinlääkäriin luvalla.

8. Toimenpiteet, kun tila muodostuu erillisistä yksiköistä

Osasto voi myöntää poikkeuksia kohdan 5.3 eläinten hävittämistä koskeviin määräyksiin, jos tila muodostuu kahdesta tai useammasta täysin erillisestä tuotantoyksiköstä, joiden välillä ei ole minkäänlaisia rakenteellisia tai toiminnallisia yhteyksiä. Eläimiä ei tällöin määrätä hävitettäväksi sellaisesta tuotantoyksiköstä, jossa suu- ja sorkkatautia ei esiinny.

Osasto voi myöntää poikkeuksia kohdan 5.4 maidon hävittämistä koskeviin määräyksiin, jos kyseessä on maidontuotantotila, jossa tuotantoyksiköiden lypsyjärjestelmät ovat täysin erillisiä, Maitoa ei tällöin tarvitse hävittää sellaisesta tuotantoyksiköstä, jossa suu- ja sorkkatautia ei esiinny.

Edellytyksenä näiden poikkeusten myöntämiselle on, että läänineläinlääkäri on tarkastanut säästettävät tuotantoyksiköt ja varmistunut seuraavista seikoista: 1) yksiköissä ei esiinny suu- ja sorkkatautia. 2) ottaen huomioon kaikki mahdolliset suu- ja sorkkataudin leviämiseen vaikuttavat seikat vaara suu- ja sorkkataudin leviämisestä erillisestä tuotantoyksiköstä toiseen ei ole sen suurempi kuin vaara taudin leviämisestä erilliseltä tilalta toiselle.

Lisäksi säästettävien tuotantoyksiköiden tulee täyttää vähintään seuraavat vaatimukset:

- 1) yksiköt ovat rakenteellisesti erillään tartunnan saaneita eläimiä sisältävistä yksiköistä eikä yksiköiden välillä ole yhteyttä tai yhteistä ilmatilaa
- 2) yksiköillä on erilliset käsittely- ja säilytystilat kalustolle, rehulle ja maidolle
- 3) yksiköillä on omat jätevesien ja lannan käsittelyjärjestelmät

4) yksiköillä on sisään- ja uloskäynneissä desinfiointialtaat

5) oma henkilökunta

6) tartunnan saaneesta tuotantoyksiköstä ei ole siirretty säästettävään tuotantoyksikköön koneita tai muuta kalustoa, eläimiä, eläintuotteita, rehua, työkaluja, esineitä, jätteitä eikä muuta sellaista materiaalia, joka voi levittää suu- ja sorkkatautia

Läänineläinlääkäriin tulee varmistua, että säästettävä tuotantoyksikkö on täyttänyt edellä mainitut ehdot koko sen ajan, jolloin suu- ja sorkkatautia on saattanut tilalla esiintyä, ottaen huomioon myös taudin todennäköisen inkubaatioajan.

9. Suojavyöhykkeen ja valvontavyöhykkeen määrittäminen

Heti, kun suu- ja sorkkatautidiagnoosi tilalla olevista sorkkaeläimistä on vahvistettu, osasto määrää läänineläinlääkäriin esityksestä taudin puhkeamispaikan ympärillä olevan alueen suojavyöhykkeeksi. Samalla osasto määrää läänineläinlääkäriin esityksestä valvontavyöhykkeen, johon suojavyöhyke sisältyy.

Esittäessään vyöhykkeiden rajoja läänineläinlääkäriin on otettava huomioon luonnolliset rajat, valvontakeinot ja muut olosuhteet, jotka mahdollistavat viruksen ilmaitse tai muutoin tapahtuvan mahdollisen leviämisen ennustamisen. Tarvittaessa vyöhykkeiden rajoja on tarkistettava näiden tekijöiden vaikutuksesta.

10. Yleiset määräykset suojavyöhykkeellä

10.1. Tilojen luettelointi ja tarkastukset

Läänineläinlääkäriin on tehtävä mahdollisimman pian luettelo kaikista suojavyöhykkeellä olevista tiloista, joilla on sorkkaeläimiä. Kunnaneläinlääkäriin on käytävä näillä tiloilla säännöllisesti, läänineläinlääkäriin ohjeiden mukaisesti, ja tarkastettava tilan sorkkaeläimet ja tarvittaessa otettava näytteitä laboratoriotutkimuksia varten. Tarkastuskäynneistä ja löydöksistä on pidettävä kirjaa. Tarkastuskäyntien tiheys määräytyy vyöhykkeen tautitilanteen vakavuuden mukaan.

10.2. Sorkkaeläinten kuljettamista koskevat määräykset

Sorkkaeläinten liikkuminen ja kuljettaminen julkisilla ja yksityisillä teillä, tilojen huoltoteitä lukuun ottamatta, on kielletty. Kielto ei kuitenkaan koske läänineläinlääkäriin luvalla tapahtuvia kohdan 11.2 mukaisia eläinten kuljetuksia hätäteurastusta varten.

10.3. Kuljetusvälineitä koskevat määräykset

Sorkkaeläinten tai mahdollisesti kontaminoituneen materiaalin (esimerkiksi rehu, villa, ulosteet, lietelanta jne.) kuljettamiseen suojavyöhykkeellä käytettäviä kuorma-autoja, muita kuljetusvälineitä ja laitteita ei saa viedä pois:

- tilalta
- teurastamosta
- suojavyöhykkeeltä

ellei niitä ole puhdistettu ja desinfioitu kohdassa 5.4 mainittuja desinfektiosta annettuja ohjeita noudattaen. Sorkkaeläinten tai kontaminoituneen materiaalin kuljetukseen käytetty kuorma-auto tai kuljetusväline ei saa lähteä suojavyöhykkeeltä, ennen kuin

kunnaneläinlääkäri on sen tarkastanut.

10.4. Kokoontumisten rajoittaminen

Sorkkaeläinten näyttelyt, markkinat, esittelyt tai muut kokoontumiset on tarkoituksesta riippumatta kielletty.

11. Suojavyöhykkeellä sijaitsevia tiloja koskevat määräykset

11.1. Yleistä

Tilasta vastaavan henkilön on välittömästi havaittuaan tilan sorkkaeläimissä suu- ja sorkkataudille tyypillisiä oireita, ilmoitettava tästä kunnaneläinlääkärille.

Kunnaneläinlääkärin on varmistettava, että eläimistä tehdään kaikki asianmukaiset tutkimukset suu- ja sorkkatautidiagnoosin vahvistamiseksi.

11.2. Tilan sorkkaeläinten kuljetus hätäteurastettavaksi

Sorkkaeläimiä ei saa viedä pois suojavyöhykkeellä sijaitsevalta tilalta. Läänineläinlääkäri voi kuitenkin myöntää luvan eläinten kuljettamiseen hätäteurastettavaksi kunnaneläinlääkärin valvonnassa suoraan samalla suojavyöhykkeellä sijaitsevaan teurastamoon tai, jos vyöhykkeellä ei ole teurastamoa, läänineläinlääkärin hyväksymään teurastamoon. Läänineläinlääkäri voi antaa luvan tällaiseen siirtoon vasta, kun kunnaneläinlääkäri on tutkinut kaikki lähtötilan sorkkaeläimet kliinisesti. Yhdelläkään eläimellä ei saa olla suu- ja sorkkatautiin viittaavia oireita.

Kuljetettavien eläinten on ennen siirtämistä oltava merkittyjä korvamerkillä tai kunnaneläinlääkärin hyväksymällä muulla tunnistusmerkillä. Kunnaneläinlääkärin on etukäteen ilmoitettava teurastamon tarkastuseläinlääkärille eläinten tulosta. Eläinten kuljettamiseen käytetty ajoneuvo varusteineen on välittömästi kuljetuksen jälkeen puhdistettava ja desinfioitava tarkastuseläinlääkärin valvonnassa.

11.3. Laiduntamisen rajoittaminen

Läänineläinlääkäri voi harkintansa mukaan kieltää tilan eläinten laiduntamisen, mikäli laiduntamiseen liittyy vaara suu- ja sorkkataudin leviämisestä.

11.4. Tilakäyntien rajoittaminen

Ulkopuolisten henkilöiden, kuten karjantarkkailijoiden ja keinosiementäjien, käynnit tiloilla on kielletty. Keinosiementäjät saavat kuitenkin käydä tilalla 15 vuorokauden kuluttua kohdassa 5.5 määrättyjen alustavien puhdistus- ja desinfektio-toimenpiteiden suorittamisesta läänineläinlääkärin ohjeita noudattaen. Osasto voi antaa erikseen määräyksiä eläinlääkärien liikkumisesta suojavyöhykkeellä.

11.5. Serologiset tutkimukset

Kun on kulunut vähintään 15 vuorokautta siitä, kun kohdan 5.5. mukaiset alustavat puhdistus- ja desinfektio-toimenpiteet on suoritettu kaikilla tartuntatiloilla, läänineläinlääkärin on määrättävä kunnaneläinlääkärit suorittamaan kaikilla suojavyöhykkeen tiloilla sorkkaeläinten kliininen tutkimus ja osaston erikseen antamien ohjeiden mukainen serologinen kartoitus.

12. Suojavyöhykettä koskevien määräysten peruuttaminen

Suojavyöhykettä koskevia määräyksiä on noudatettava siihen asti kunnes osasto ne peruuttaa.

Läänineläinlääkäri on esitettävä osastolle määräysten peruuttamista, kun on tehty:

- kaikki määrätty puhdistus- ja desinfektio-toimenpiteet; sekä
- kohdan 11.5. mukaiset tutkimukset kaikilla tiloilla ja tutkimustulokset ovat kielteiset.

Suojavyöhykettä koskevien määräysten peruuttamisen jälkeen vyöhykkeellä on noudatettava valvontavyöhykettä koskevia määräyksiä, kunnes ne peruutetaan kohdan 15 mukaisesti.

13. Yleiset määräykset valvontavyöhykkeellä

13.1. Tilojen luettelointi

Läänineläinlääkäri on tehtävä luettelo kaikista valvontavyöhykkeellä olevista tiloista, joilla on sorkkaeläimiä.

13.2. Sorkkaeläinten kuljettamista koskevat rajoitukset

Sorkkaeläinten liikkuminen yleisillä teillä on kielletty. Kunnaneläinlääkäri voi kuitenkin myöntää luvan laitumelle vientiä varten.

Sorkkaeläinten kuljetus valvontavyöhykkeellä on sallittu vain läänineläinlääkäriin luvalla.

13.3. Kuljetusvälineitä koskevat määräykset

Sorkkaeläinten tai mahdollisesti kontaminoituneen materiaalin (esimerkiksi rehu, villa, ulosteet, lietelanta jne.) kuljettamiseen valvontavyöhykkeellä käytettäviä kuorma-autoja, muita kuljetusvälineitä ja laitteita ei saa viedä pois valvontavyöhykkeeltä, ellei niitä ole puhdistettu ja desinfioitu kohdassa 5.4 mainittuja desinfektioista annettuja ohjeita noudattaen.

13.4. Kokoontumisten rajoittaminen

Sorkkaeläinten näyttelyt, markkinat, esittelyt ja muut kokoontumiset on tarkoituksesta riippumatta kielletty.

14. Valvontavyöhykkeellä sijaitsevia tiloja koskevat määräykset

14.1. Yleistä

Tilasta vastaavan henkilön on välittömästi havaittuaan tilan sorkkaeläimissä suu- ja sorkkataudille tyypillisiä oireita ilmoitettava tästä kunnaneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkäri on varmistettava, että eläimistä tehdään kaikki tarpeelliset tutkimukset suu- ja sorkkatautidiagnoosin vahvistamiseksi.

14.2. Tilan sorkkaeläimiä koskevat kuljetusrajoitukset

Sorkkaeläimiä ei ensimmäisten 15 vuorokauden aikana kohdassa 5.5 määrättyjen alustavien puhdistus- ja desinfektio-toimenpiteiden jälkeen saa viedä pois

valvontavyöhykkeeltä. Sorkkaeläimiä ei saa viedä pois valvontavyöhykkeeltä 15. ja 30. vuorokauden välillä muutoin kuin läänineläinlääkäriin luvalla ja kunnaneläinlääkäriin valvonnassa suoraan teurastamoon hätäteurastettavaksi. Läänineläinlääkäri voi antaa luvan tällaiseen siirtoon vasta, kun kunnaneläinlääkäri on tutkinut tilan kaikki sorkkaeläimet kliinisesti ja varmistanut, että yhdelläkään eläimellä ei ole suu- ja sorkkatautiin viittaavia oireita.

Kuljetettavien eläinten on ennen siirtoa oltava merkittyjä korvamerkillä tai kunnaneläinlääkäriin hyväksymällä muulla tunnistusmerkillä. Kunnaneläinlääkäri on etukäteen ilmoitettava teurastamon tarkastuseläinlääkärille eläinten tulosta. Sorkkaeläinten kuljetukseen käytetty ajoneuvo varusteineen on välittömästi kuljetuksen jälkeen pestävä ja desinfioitava tarkastuseläinlääkäriin valvonnassa.

14.3. Tilakäyntien rajoittaminen

Ulkopuolisten henkilöiden, kuten karjantarkkailijoiden ja keinosiementäjien, käynnit tiloilla on kielletty. Keinosiementäjät saavat kuitenkin käydä tilalla 15 vuorokauden kuluttua kohdassa 5.5 määrättyjen alustavien puhdistus- ja desinfektio-toimenpiteiden suorittamisesta läänineläinlääkäriin ohjeita noudattaen. Osasto voi antaa erikseen määräyksiä eläinlääkärien liikkumisesta valvontavyöhykkeellä.

14.4. Serologiset tutkimukset

Kun on kulunut vähintään 30 vuorokautta siitä, kun kohdan 5.5. mukaiset alustavat puhdistus- ja desinfektio-toimenpiteet on suoritettu kaikilla tartuntatiloilla, läänineläinlääkäriin on määrättävä kunnaneläinlääkärit suorittamaan kaikilla valvontavyöhykkeen tiloilla sorkkaeläinten kliininen tutkimus ja osaston erikseen antamien ohjeiden mukainen serologinen kartoitus.

15. Valvontavyöhykettä koskevien määräyksien peruuttaminen

Valvontavyöhykettä koskevia määräyksiä on noudatettava siihen asti kunnes osasto ne peruuttaa.

Läänineläinlääkäriin on esitettävä osastolle määräysten peruuttamista, on tehty:

kun

- kaikki määrätty puhdistus- ja desinfektio-toimenpiteet;
- kohdan 14.4 mukaiset tutkimukset kaikilla tiloilla ja tutkimustulokset ovat kielteiset; sekä
- kaikki suojavaiketyöhykkeellä suoritettavat toimenpiteet on saatu päätökseen.

16. Lihan käsittelyvaatimukset

Sorkkaeläinten lihaa ja niiden ruhoja ei saa ilman läänineläinlääkäriin lupaa viedä pois tilalta, jolle on annettu rajoittavat määräykset suu- ja sorkka-tautiepäilyn vuoksi.

Rajoittavien määräyksien alaisilta tiloilta samoin kuin suoja- ja valvontavyöhykkeillä sijaitsevilta tiloilta peräisin oleva sorkkaeläinten liha on merkittävä maa- ja metsätalousministeriön päätöksen 6/EEO/95 liitteen 4, luvun 4, kohdan 26.c mukaisesti. Liha on käsiteltävä neuvoston direktiivin 80/215/ETY 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Käsittely on tehtävä läänineläinlääkäriin määräämässä laitoksessa. Teurastamon tarkastuseläinlääkäriin on sinetöitävä lähetyserä ennen sen lähettämistä

käsiteltäväksi lihavalmistelaitokseen ja laitoksen valvovan eläinlääkärin tai laitoksen sijaintikunnan kunnaneläinlääkärin on valvottava, että sinetit ovat ehjiä erän saapuessa käsiteltäväksi laitokseen.

17. Maidon ja maitotuotteiden käsittelyä koskevat vaatimukset

17.1. Maidon käsittely

Tiloilta, joilla on voimassa rajoittavat määräykset suu- ja sorkkatautiepäilyn vuoksi ei saa viedä pois maitoa. Jos maidon säilytys tilalla ei ole mahdollista, läänineläinlääkäri voi antaa luvan sen viemiseksi kunnaneläinlääkärin valvonnassa sellaiseen laitokseen, jossa se käsitellään liitteen IV määräysten mukaisesti.

Suoja- ja valvontavyöhykkeillä sijaitsevilta tiloilta saa toimittaa maitoa vain sellaiseen laitokseen, jossa maito käsitellään liitteen IV määräysten mukaisesti.

17.2. Maitotuotteiden valmistus

Suoja- ja valvontavyöhykkeillä saa maitotuotteita valmistaa vain maidosta, joka on käsitelty liitteen IV määräysten mukaisesti.

Suoja- tai valvontavyöhykkeellä sijaitsevan tilan yhteydessä tapahtuva maitotuotteiden valmistus ja näiden tuotteiden myyminen on sallittua vain läänineläinlääkärin luvalla ja hänen määrittämillään ehdoilla.

18. Rokottaminen ja suu- ja sorkkatautiviruksen käsittely

Suu- ja sorkkatautirokotteiden käyttö on kielletty koko maassa.

Suu- ja sorkkatautivirusta saa käsitellä tutkimusta, diagnoosia tai rokotteiden valmistusta varten vain osaston hyväksymässä laitoksessa tai laboratoriossa.

Mahdollisista hätärokotuksista määrätään erikseen.

19. Suu- ja sorkkataudista tiedottaminen

Läänineläinlääkärin on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimiin mukaanlukien näkyvästi esillepantujen ilmoitustaulujen ja varoitusilmoitusten käyttö ja tiedotusvälineiden, kuten lehdistön ja paikallisradion käyttö, sen varmistamiseksi, että suoja- ja valvontavyöhykkeillä tai tartunta-alueella olevat henkilöt ovat tietoisia voimassa olevista rajoitusmääräyksistä.

20. Valmiussuunnitelma

Jokaisen läänineläinlääkärin on tehtävä läänikohtainen valmiussuunnitelma suu- ja sorkkataudin varalta. Tällä suunnitelmalla varataan käyttöön tilat, henkilökunta ja kaikki ne välineet ja tarvikkeet, joita tarvitaan taudin hävittämiseksi nopeasti ja tehokkaasti. Suunnitelma on tarkistettava vuosittain ja toimitettava osastolle tammikuun loppuun mennessä.

21. Korvaukset

Taudin vastustamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen sovelletaan eläintautilain (55/80, muut. 809/92 ja 424/94) 15 - 21 b §:n säännöksiä.

Omaisuuksien, tuotteiden, valmisteiden ja tarvikkeiden hävittämisestä, käsittelystä ja käyttörajoituksesta aiheutuvien tappioiden korvaamisesta sekä taudin leviämisen ehkäisemiseksi

määrättyjen erinäisten töiden korvaamisesta sisältyvät säännökset helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain 13 - 15 §:ään.

Kohtien 5.5 ja 6.1 nojalla määrättyihin desinfektio-toimenpiteisiin tarvittavien desinfektioaineiden kustannukset korvataan valtion varoista. Muita tämän päätöksen mukaisia desinfektio-toimenpiteistä tai -aineista aiheutuneita kustannuksia ei korvata.

Apulaisosastopäällikkö
Jaana Husu

Eläinlääkintötarkastaja
Taina Aaltonen

LIITE I

PÄÄTÖS SUU- JA SORKKATAUTI -EPÄILYN TAKIA TILALLE ANNETTAVISTA RAJOITTAVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ

Annettu / 19

Tilan omistaja nimi:

Tilan osoite:

Tilalla on noudatettava seuraavia määräyksiä:

1.Luettelointi

1.1. Kaikki tilalla olevat sorkkaeläimet on luetteloitava ryhmittäin.

1.2. Jo kuolleiden tai todennäköisesti sairastuneiden sorkkaeläinten lukumäärästä on laadittava luettelo ryhmittäin.

1.3. Edellä mainitut luettelot on pidettävä ajantasalla merkitsemällä niihin syntyneet ja kuolleet sorkkaeläimet tapahtumapäivineen.

1.4. Luetteloiden tiedot on pyynnöstä esitettävä läänin- tai kunnaneläinlääkärille ja maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston eläinlääkärille, ja tiedot voidaan tarkistaa jokaisen tarkastuskäynnin yhteydessä.

2. Eläinten liikkumisen rajoittaminen

2.1. Kaikki tilalla olevat sorkkaeläimet on suljettava suojiinsa tai muuhun paikkaan, jossa ne voidaan eristää.

2.2. Tilalle ei saa tuoda sorkkaeläimiä eikä niitä saa viedä sieltä pois.

2.3. Muiden eläinlajien kuin sorkkaeläinten tuominen tilalle tai vieminen sieltä pois on sallittu vain läänineläinlääkärin luvalla.

3. Muut määräykset

3.1. Sorkkaeläinten lihaa ja niiden ruhoja tai muita sorkkaeläimistä peräisin olevia tuotteita, kuten villaa, ei saa viedä pois tilalta ilman läänineläinlääkärin lupaa.

3.2. Eläinten rehua, välineitä, tarvikkeita tai jätteitä , jotka todennäköisesti levittäisivät suu- ja sorkkatautia, ei saa viedä tilalta pois ilman läänineläinlääkärin lupaa.

3.3. Maitoa ei saa viedä pois tilalta. Jos maidon säilytys tilalla ei ole mahdollista, läänineläinlääkäri voi antaa luvan sen viemiseksi kunnaneläinlääkärin valvonnassa sellaiseen käsittelylaitokseen, jossa se kuumennetaan suu- ja sorkkatautiviruksen tuhoamiseksi.

3.4. Henkilö - ja ajoneuvoliikenne tilalle ja tilalta pois on kielletty ilman läänineläinlääkärin lupaa.

3.5. Läänineläinlääkärin antamia määräyksiä asianmukaisesta desinfektiosta eläinsuojien sisään- ja uloskäynneissä, samoin kuin tilan sisään- ja ulosmenoteillä, on noudatettava.

Perustelut:

Tilalla on perusteltua syytä epäillä esiintyvän suu- ja sorkkatautia.

Oikeusohjeet:

Eläintalain (55/80, muut. 809/92 ja 424/94) 8 ja 9 §, eläintautiasetuksen (601/80) 17 § sekä suu- ja sorkkataudin vastustamisesta annettu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätös 5/EEO/96.

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Valitusosoitus liitteenä. Päätös tulee voimaan kuitenkin heti. Päätöstä on noudatettava mahdollisesta valituksesta huolimatta.

Virkaeläinlääkärin allekirjoitus:

Nimenselvennys ja virka-asema:

LIITE II

NÄYTTEENOTTO SUU- JA SORKKATAUDIN VARALTA

1. Rakkulanäytteenotto

Näytteenottokohdan valinta

Suu- ja sorkkataudin laboratoriodiagnoosi perustuu viruseristykseen sekä virusantigeenin osoittamiseen potilaan rakkulaepiteelistä. Epiteelinäyte on ensisijaisesti otettava tuoreista, puhkeamattomista tai juuri rikkoutuneista rakkuloista. Parhaat näytteet saadaan suun limakalvosta, erityisesti kielen limakalvosta. Lisäksi voivat tulla kysymykseen vetimistä tai sorkkien välistä otetut rakkulanäytteet. Sioilla ja lampailla rakkuloita on erityisesti sorkkaväleissä ja ruununrajalla, sioilla myös kyntysen ympärillä. Rakkuloiden havaitsemiseksi jalat on tarvittaessa pestävä ensin puhtaaksi vedellä. Näytteitä jaloista otetuista rakkuloista ei saa panna suusta otettujen näytteiden kanssa samaan näytepulloon. Mikäli rakkulan pinta on likainen, se on puhdistettava ennen näytteenottoa esimerkiksi fysiologiseen keittosuolaliuokseen tai tislattuun tai keitettyyn veteen kostutetulla vanulla. *Millään desinfektioaineella ei näytteeksi lähetettävää rakkulaepiteeliä saa käsitellä .*

Näytteenottotekniikka

Näyte on otettava leikkaamalla steriileillä saksilla tai operaatioveitsellä katto mahdollisimman monesta rakkulasta. Epiteelikappaleiden suuruuden tulisi olla vähintään 2 cm²; näitä otetaan mahdollisimman monta. Rakkulaepiteeliä tarvitaan vähintään 1 g. Eläin kannattaa rauhoittaa näytteenoton ajaksi. Jos näytettä ei saada riittävästi, viivästyy tutkimustuloksen saaminen.

2. Rakkulanestenäytteenotto

Puhkeamattomista rakkuloista on otettava rakkulanestettä ruiskun ja neulan avulla aspiroimalla. Rakkulaneste voidaan tyhjentää ruiskusta samaan näytepulloon rakkulaepiteelinäytteiden kanssa. Ruisku, johon rakkula-nestettä on otettu, on ruiskun tyhjentämisen yhteydessä huuhdottava näytepullossa olevalla säilytysnesteellä, jotta kaikki rakkulaneste saadaan otettua talteen.

3.Sierain- ja sylkinäytteiden otto

Jos rakkulaepiteeliä ei ole saatavilla, sioilta ja naudoilta on otettava limaa ja soluja sieraimista ja/tai sylkeä ja soluja nielusta kaapimalla puhtaan vanutupon ja suonipihtien avulla. Näytteet on otettava sairastuneiksi epäillyistä ja näiden välittömässä läheisyydessä olevista sorkkaeläimistä.

Märehtijöiltä nielunäyte voidaan erityistapauksissa ottaa myös "probangilla", instrumentilla, jonka päähän on kiinnitetty nätekuppi.

Nätekupilla kaavitaan kurkunpäästä ja ruokatorven yläosasta lateraalisesti ja dorsaalisesti limaa, sylkeä ja solumateriaalia. Näytteet, joissa on mukana runsaasti pötsinsisältöä on heitettävä pois. Tarvittaessa nielu on huuhdeltava ennen näytteenottoa vedellä. Verenvuotoa on syytä välttää.

4. Verinäytteiden otto

Muiden näytteiden lisäksi on aina otettava myös verinäytteitä seuraavasti :

- a) Suu- ja sorkkatautiviruksen eristämiseksi verestä on otettava n. 5 ml verta vakuuminenotelmällä lithium-hepariiniantikoagulanttia käyttäen; ja
- b) Vasta-aineiden määrittystä varten on otettava n. 10 ml verta vakuuminenotelmällä ilman lisäainetta. Näytteitä on otettava 20 sorkkaeläimestä tai, jos tilalla on alle 20 eläintä, tilan kaikista sorkkaeläimistä. Niiltä eläimiltä, joilta verinäytteet on otettu, on kolmen viikon kuluttua otettava uudet verinäytteet vasta-ainetason mahdollisen muuttumisen toteamiseksi.

Jos vakuumiputkia ei ole käytettävissä voidaan näytteet ottaa tavallisiin verinäyteputkiin.

Tarvittaessa on otettava verinäytteitä taudin levinneisyyden kartoittamiseksi osaston erikseen antamien ohjeiden mukaisesti.

5.Näytteiden säilytys ja lähetys

Rakkulaepiteeli-, rakkulaneste- sekä vanutupponäytteet on otettava tarkoitukseen varattuihin säilytysnesteitä sisältäviin näytepulloihin, joita on saatavissa läänineläinlääkäreiltä sekä EELA:sta, rakkulanäytteet kuitenkin eri pulloon kuin vanutupponäytteet.

Suu- ja sorkkatautinäytteitä sisältävät pullot tai putket on suljettava erittäin huolellisesti. Näytepullot samoin kuin verinäyteputket on ennen pakkaamista käsiteltävä ulkopinnoiltaan esim. sitruunahappoliuoksella (1 - 2 %). Näytteet on merkittävä selvästi ja ne on lähetysthetkeen asti säilytettävä jääkaappilämpötilassa.

Näytteet on pakattava pehmustettuun ja ehdottoman vesitiiviiseen kuljetuslaatikkoon. Kuljetuslaatikkoon pakataan myös jokin kylmänlähde esim. kylmäkalle jäähdyttämään näytteitä. Verinäyteputket eivät kuitenkaan saa päästä jäätymään säilytyksen tai kuljetuksen aikana. Näytepaketin pakkausmateriaali ei saa olla peräisin tilalta, jossa epäillään tartuntaa. Suu- ja sorkkatautinäytteet on viivytyksettä lähetettävä Helsingin EELA:an ja näytteiden lähettämisestä on

etukäteen sovittava puhelimitse.

LIITE III

PÄÄTÖS SUU- JA SORKKATAUTI -EPÄILYN TAKIA KONTAKTITILALLE ANNETTAVISTA RAJOITTAVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ

Annettu / 19

Tilan omistaja nimi:

Tilan osoite:

Tilalla on noudatettava seuraavia määräyksiä:

1. Ilmoitusvelvollisuus

Kaikista tilan sorkkaeläimistä, joilla on suu- ja sorkkataudille tyypillisiä oireita, on välittömästi ilmoitettava kunnaneläinlääkärille.

2. Luettelointi

2.1. Kaikki tilalla olevat sorkkaeläimet on luetteloitava ryhmittäin.

2.2. Jo kuolleiden tai todennäköisesti sairastuneiden sorkkaeläinten lukumäärästä on laadittava luettelo ryhmittäin.

2.3. Edellä mainitut luettelot on pidettävä ajantasalla merkitsemällä niihin syntyneet ja kuolleet sorkkaeläimet tapahtumapäivineen.

2.4. Luetteloiden tiedot on pyynnöstä esitettävä läänin- tai kunnaneläinlääkärille ja maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston eläinlääkärille ja tiedot voidaan tarkistaa jokaisen tarkastuskäynnin yhteydessä.

3. Eläinten liikkumisen rajoittaminen

3.1. Kaikki tilalla olevat sorkkaeläimet on suljettava suojiinsa tai muuhun paikkaan, jossa ne voidaan eristää.

3.2. Tilalle ei saa tuoda sorkkaeläimiä eikä niitä saa viedä sieltä pois.

3.3. Muiden eläinlajien kuin sorkkaeläinten tuominen tilalle tai vieminen sieltä pois on sallittu vain läänineläinlääkärin luvalla.

4. Muut määräykset

4.1. Sorkkaeläinten lihaa ja niiden ruhoja tai muita sorkkaeläimistä peräisin olevia tuotteita, kuten villaa, ei saa viedä pois tilalta ilman läänineläinlääkärin lupaa.

4.2. Eläinten rehua, välineitä, tarvikkeita tai jätteitä, jotka todennäköisesti levittäisivät suu- ja sorkkatauti, ei saa viedä tilalta pois ilman läänineläinlääkärin lupaa.

4.3. Maitoa ei saa viedä pois tilalta. Jos maidon säilytys tilalla ei ole mahdollista, läänineläinlääkäri voi antaa luvan sen viemiseksi kunnaneläinlääkärin valvonnassa sellaiseen käsittelylaitokseen, jossa

se kuumennetaan suu- ja sorkkatautiviruksen tuhoamiseksi.

4.4. Henkilö - ja ajoneuvoliikenne tilalle ja tilalta pois on kielletty ilman läänineläinlääkärin lupaa.

4.5. Läänineläinlääkärin antamia määräyksiä asianmukaisesta desinfektiosta eläinsuojien sisään- ja uloskäynneissä, samoin kuin tilan sisään- ja ulosmenoteillä, on noudatettava.

Perustelut:

Tila on ollut yhteydessä sellaiseen tilaan, jolla on perusteltua syytä epäillä esiintyvän suu- ja sorkkatautia.

Oikeusohjeet:

Eläintautilain (55/80, muut. 809/92 ja 424/94) 8 ja 9 §, eläintautiasetuksen (601/80) 17 § sekä suu- ja sorkkataudin vastustamisesta annettu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätös 5/EEO/96.

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Valitusosoitus liitteenä. Päätös tulee voimaan kuitenkin heti. Päätöstä on noudatettava mahdollisesta valituksesta huolimatta.

Virkaeläinlääkärin allekirjoitus:

Nimenselvennys ja virka-asema:

LIITE IV

RAJOITTAVIEN MÄÄRÄYKSIEN ALAISILTA SEKÄ SUOJA- JA VALVONTA-VYÖHYKKEILLÄ SIJAITSEVILTA TILOILTA TOIMITETTAVAN MAIDON KÄSITTELYVAATIMUKSET

Tilalta, jolle on annettu rajoittavat määräykset suu- ja sorkkatautiepäilyn takia tai joka sijaitsee suu- ja sorkkataudin vuoksi perustetulla suoja- tai valvontavyöhykkeellä, saa maitoa toimittaa vain sellaiseen laitokseen, jossa maito käsitellään jommalla kummalla alla olevista menetelmistä (A tai B).

A. Maidon sterilointi siten, että F^0 -arvo on vähintään 3.

tai

B. Maidon käsittely seuraavasti:

1. Pastörointi tai muu alustava lämpökäsittely

Maito kuumennetaan vähintään 72^0 C:een 15 sekunnin ajaksi tai muulla vastaavalla tavalla siten, että maito käsittelyn jälkeen antaa kielteisen reaktion fosfataasikokeessa. Tämän jälkeen suoritetaan jokin seuraavista jatkokäsittelyistä:

2. Jatkokäsittely

2.1. Maito pastöroidaan korkeassa lämpötilassa, iskukuumennetaan (UHT-käsittely) tai steriloidaan siten, että peroksidaasikokeessa saadaan kielteinen reaktio; tai

2.2. Maito kuivataan siten, että kuivausprosessiin sisältyy 2.1 mukainen lämpökäsittely; tai kohdan

2.3. Maito käsitellään siten, että sen pH-arvo on laskettu alle 6 vähintään tunnin ajaksi.

LIITE V

PUHDISTAUTUMIS- JA DESINFIOIMISTOIMENPITEET SUU- JA SORKKATAUDIN LEVIÄMISEN ESTÄMISEKSI

1. Eläinsuojasta poistuminen

Ennen eläinsuojasta poistumistaan eläinlääkäri on huolehdittava itsensä, suojavaatteidensa, jalkineidensa ja välineidensä pesusta sekä desinfektiosta. Pesussa on syytä käyttää harjaa ja kuumaa vettä. Pesun jälkeen suoritetaan desinfiointi. Henkilö- ja vaatedesinfektioon käytetään sitruunahappoa ja muuhun desinfektioon esim. Virkon S - tai Virusan S -valmisteita. Myös muita osaston desinfektiosta antamassa ohjeessa (osaston ohje 17/EEO/95, eläinlääkintölainsäädäntö D 25) mainittuja pesu- ja desinfektioaineita voidaan käyttää.

Kertakäyttöiset tai huonokuntoiset ja siten vaikeasti desinfioitavat suojavaatteet on jätettävä eläinsuojaan ja tilasta vastaavan henkilön on huolehdittava niiden hävittämisestä esim. polttamalla, jos tartunta tilalla vahvistetaan suu- ja sorkkataudiksi. Muut suojavaatteet on pantava likoamaan desinfektio-oliokseen, huuhdottava kuumalla vedellä ja kuljetettava tiiviissä muovipussissa kotiin pestäväksi.

Jos on oletettavaa, että eläinlääkäri tulee käymään tilalla lähiaikoina uudestaan, on syytä jättää suojavaatteet tilalle odottamaan seuraavaa käyttöä.

2. Tilalta poistuminen

Ennen tilalta poistumista on ajoneuvon pyörät ja muut mahdolliset kuraantuneet osat pestävä ja huuhdeltava desinfioimisaineella. Tilalta poistumisen jälkeen auto on ajettava suoraan huoltamolle perusteellista pesua varten. Jos huoltamolle on pidempi matka kuin eläinlääkäriin asunnolle, voidaan auton pesu suorittaa myös asunnolla.

3. Saapuminen asunnolle

Tilalta poistuttuaan eläinlääkäri on, huoltamokäyntiä lukuun ottamatta, ajettava suoraan asunnolle. Määränpäässä eläinlääkäri on välittömästi mentävä saunaan, jos mahdollista, tai ainakin peseydyttävä kuumassa suihkussa. Tärkeää on huolehtia myös hiusten pesusta. Pesun jälkeen suoritetaan desinfiointi sitruunahapolla.

4. Vaatteiden pesu kotona

Kaikki tilalla käytetyt vaatteet on kotona pestävä pesukoneessa. Pesun jälkeen vaatteet on vietävä, mikäli mahdollista, kahden tunnin ajaksi saunaan, jonka lämpötila on vähintään 70⁰ C.

LIITE VI

PÄÄTÖS SUU- JA SORKKATAUDIN TAKIA TILALLE ANNETTujen RAJOITTAVIEN MÄÄRÄYSTEN PERUUTTAMISESTA

Annettu / 19

Tällä päätöksellä peruutetaan seuraavalle tilalle /19 suu- ja sorkkatautiepäilyn / todetun suu- ja

sorkkatautitartunnan takia (tarpeeton yliviivataan) annetut rajoittavat määräykset.

Tilan omistajan nimi:

Tilan osoite:

Tämä päätös tulee voimaan /19.. .

Perustelut:

Tilalla ei ole suu- ja sorkkataudin leviämisen vaaraa.

Oikeusohjeet:

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätös suu- ja sorkkataudin vastustamisesta 5/ EEO/ 96

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Valitusosoitus on liitteenä.

Virkaeläinlääkärin allekirjoitus:_____§

Nimenselvennys ja virka-asema:

[\[Eläinlääkintölainsäädäntö\]](#)

VALITUSOSOITUS

Tähän päätökseen tyytymätön voi hakea siihen muutosta [maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta](#). Valitus on tehtävä kirjallisesti.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle, on ilmoitettava seuraavat asiat:

- valittajan nimi ja kotikunta;
- päätös, johon muutosta haetaan, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan;
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelämä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- valituksenalainen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä;
- tiedoksisaantitodistus tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta;
- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä ei toimi asianajaja tai yleinen oikeusavustaja;
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu

viranomaiselle.

Valitusaika

Valitusaika on 30 päivää. Ajan laskeminen alkaa tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä. Tiedoksisaantipäivä lasketaan seuraavasti:

- Jos päätös on luovutettu asianomaiselle, asianomaisen asiamiehelle tai lähetille, tiedoksisaanti-

päivä ilmenee päätöksessä olevasta leimasta.

- Jos päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vastaan, tiedoksisaantipäivä ilmenee saantitodistuksesta.

- Jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä sen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemäntenä päivänä postituspäivästä, jollei muuta ilmene.

- Jos päätös on toimitettu tiedoksi muulla tavalla jollekin muulle henkilölle kuin päätöksen saajalle

(sijaistiedoksianto), katsotaan päätöksen saajan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä

tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä.

- Jos päätös tai kuulutus sen nähtävänä pitämisestä on julkaistu virallisessa lehdessä tai julkisella

kuulutuksella ilmoitustaululla, katsotaan tiedoksisaannin tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä

päivästä, jolloin kuulutus virallisessa lehdessä on julkaistu tai kuulutus pantu ilmoitustaululle.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmän voi toimittaa maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle henkilökohtaisesti, postitse maksettuna postilähetyksenä taikka asiamiestä tai lähettiä

käyttäen. Postittaminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Valituksen on saavuttava viranomaiselle virka-aikana ennen 30 päivän valitusajan päättymistä, jotta valitus voidaan tutkia. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu kuitenkin vielä seuraavan arkipäivän virka-ajan päättymiseen.

Käsittelymaksu

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta perii pääsääntöisesti valitusasian tutkimisesta käsittelymaksuna 84 euroa maa- ja metsätalousministeriön antaman asetuksen (1257/2001) nojalla. Maksu peritään yleensä postiennakolla päätöksen lähettämisen yhteydessä.

Yhteystiedot

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta

postiosoite: PL 820, 00101 HELSINKI

käyntiosoite: Kaisaniemenkatu 4 A

puhelinvaihte (09) 5765 111

telekopio (09) 5765 2010

virka-aika klo 8.00 - 16.15